

I. Máme nádej, že Boh je s nami v každej chvíli a každej situácii

Keďže téma prebiehajúceho Jubilejného roka je **Pútnici nádeje**, pre jej uskutočnenie potrebujeme vedieť, čo tento pojem znamená. Tiež si povieme, v čom spočíva božská čnosť nádeje, ako ju získavame a ukážeme si, ako ju možno denne praktizovať.

Kto sú Pútnici nádeje

Pútnik. Slovo pútnik v podstate netreba vysvetľovať – pútnik je človek, ktorý sa nejakým spôsobom usiluje dosiahnuť svoj cieľ, ktorý je časovo či priestorovo vzdialený. Cestou si cieľ viackrát pripomína pri zastaveniach či príležitostiach, ktoré v ňom umocňujú túžbu cieľ dosiahnuť. Pútnik v kresťanskom význame má večný cieľ, ku ktorému sa približuje dosahovaním čiastkových cieľov. Vonkajším prejavom toho môže byť putovanie na posvätné miesta – putovanie v priestore, ale aj putovanie časom – napríklad účasť na svätej omši každú nedeľu...

Pútnici. Motto jubilejného roku 2025 však nehovorí o pútnikovi, ale o pútnikoch nádeje. Aj pápež František v bule, ktorou jubileum vyhlásil, používa výlučne množné číslo. Nie je to náhoda, lebo pútnikom nádeje môžem byť len spolu s inými pútnikmi. Spoločne prechádzame jednotlivými etapami cesty, navzájom sa povzbudzujeme a nesieme si bremená. Náš cieľ i cesta sú spoločné.

Nádej. Skúsme teraz *definovať nádej*. Podľa slovníka nádej je dôvera v budúcnosť, optimizmus a kladné očakávanie nejakého konkrétneho budúceho dobra. Pre mňa je to (aktívne) očakávanie naplnenia túžby po šťastí, čas, keď o niečo bojujem, usilujem sa niečo dosiahnuť... Keď sa moja túžba naplní, nádej sa končí a nastáva chvíľa šťastia. Na živote je krásne to, že potom sa objavuje nová túžba a nová nádej, možno aj nové šťastie.

Božská čnosť nádeje. Keď hovoríme o nádeji ako kresťania, myslíme pod tým niečo veľmi podobné, no zároveň kvalitatívne odlišné. **Nádej ako čnosť, ako Boží dar je očakávanie naplnenia túžby po večnom šťastí.** Krásne na nej je to, že Boh nám ju rozmieňa na drobné – je prítomná aj v našich maličkých, pozemských nádejach, ale aj v zábleskoch večnosti, ktoré môžeme prežívať v rozličných okamihoch svojho života. Sú to chvíle, keď jasnejšie vnímame svoj večný cieľ, keď viac prežívame vernosť Boha pri naplňaní jeho prísľubov, keď v nejakej udalosti či zážitku akosi vieme, že naša nádej nie je márna. Že hoci jej splnenie je zatiaľ kdesi v diaľke, zároveň je úplne blízko. Často si to pripomínam ráno, keď prijímam dar nového dňa – splnila sa mi nádej (také obyčajná, ľudská) z predošlého večera, že sa ho dožijem, ale tiež rastie a postupne sa naplňa moja nádej, že raz sa prebudím doma, u Otca.

Takáto nádej – ako čnosť – nám je darovaná pri krste, aby sme zvládali dvíhať oči, myseľ i srdce od pozemských nádejí, od tých, ktoré sa môžu, ale nemusia naplniť, k nádejam večným, ktoré sa určite splnia. *Katechizmus* (1817) hovorí, že vďaka nádeji v našej túžbe po večnom šťastí „vkladáme svoju dôveru do Kristových prísľúbení a nespoliehame sa na svoje sily, ale na pomoc milosti Ducha Svätého“.

Na nádeji veriaceho kresťana je krásne tiež to, že sa nemôže skončiť ináč ako šťastím. Lebo Kristus to sľúbil!

Ako pestovať čnosť nádeje

„Morálne čnosti sa získavajú ľudským úsilím. Sú výsledkom a zároveň zárodkom morálne dobrých činov“ hovorí *Katechizmus* (1804). Naproti tomu božské či teologálne čnosti nemôžeme získať vlastným úsilím, ale „Boh ich vlieva veriacim do duše, aby sa stali schopnými konať ako jeho deti a zaslúžili si večný život“ (*KKC* 1813). V tomto zmysle, pretože sme pokrstení, máme všetci nádej. Nemusíme sa pýtať, ako ju získať, ale ako ju rozvíjať.

Podme si to teda rozmeniť na drobné. V našich katechézach sa zameriame na štyri oblasti, v ktorých sa môžeme každodenne cvičiť. Budú to tieto:

1. **Máme nádej, že Boh je s nami v každej chvíli a každej situácii.**
2. **Dúfame, že zvládneme všetko – ak treba, aj vyliat' krv pre vieru.**
3. **Máme nádej, že po smrti prídeme do neba.**
4. **Dúfame, že všetko má svoj význam.**

K týmto štyrom oblastiam pridáme aj piatu. Obzrieme sa trochu po nebi a budeme hľadať vzor, od ktorého sa môžeme učiť, ako rozvíjať a prežívať nádej. Takže posledná katechéza bude mať tému **Mária, Matka nádeje**.

Boh je s nami

Dnes sa teda zameriame na prvú cestu nádeje – **Boh je s nami v každej chvíli a v každej situácii**. Niekoľko príkladov môžeme nájsť aj v čítaniach Prvej pôstnej nedele.

- *Dt* 26, 4-10. V prvom čítaní Mojžiš vysvetľuje ľudu, ako prinášať obetný dar z prvotín novej úrody. Pripomína nádeje Izraelitov, ktoré Boh v dejinách už splnil. Spomína, ako sa v egyptskom otroctve modlili s nádejou, že Boh ich počúva („*My sme volali k Pánovi, Bohu svojich otcov, a on nás vypočul a zhladal na naše poníženie...*“). Kôš s prvotinami je tak symbolom naplnených nádejí. Zároveň je prinesenie obety aj krokom v nádeji. Bolo by ľahké priniesť Bohu obetu z toho, čo zostalo po zime. Ale priniesť dar z nových plodín, keď ľudia ešte nevedia, čo rok prinesie, to chce nádej, že Pán ich bude aj ďalej požehnávať.
- *Žalm* 91. V žalme je to sám Boh, kto prebúdza v človeku nádej. *Vyslobodím, ujem sa, vyslyším, budem pri ňom, zachránim, oslávim* – to sú len niektoré z Božích prísľubov, ktoré prebúdajú v žalmistovi nádej, že *Pán je s ním vo všetkých skúškach*.
- *Rim* 10, 8-13. Z druhého čítania cítiť Pavlovu nádej, že Boh a jeho slovo je blízko; že kto verí, toho jeho nádej na večný život nezahanbí.

To sú len tri príklady: nádej, vyjadrená obetným darom; nádej, ktorá sa prejavuje tým, že hľadá útočisko v Bohu („*Pod ochranou Najvyššieho prebýva a v tóni Všemohúceho sa zdržiava... Pretože sa ku mne pritúlil...*“); nádej, ktorá pomáha kresťanovi vytrvať.

Katechizmus (1818) hovorí: „Čnosť nádeje zodpovedá túžbe po šťastí, ktorú Boh vložil do srdca každého človeka; osvojuje si očakávania, ktoré podnecujú činnosť ľudí; očisťuje tieto očakávania, aby ich zamerala na nebeské kráľovstvo; ochraňuje pred malomyseľnosťou; je oporou vo chvíľach opustenosti; rozširuje srdce v očakávaní večnej blaženosti. Nadšenie vzbudené nádejou chráni pred egoizmom a vedie k radosti z kresťanskej lásky.“

Rozmeňme si to na drobné. V podstate každý deň začíname túžbou dobre ho zvládnuť, aby sme večer boli spokojní. Presne tejto oblasti sa venuje čnosť nádeje – *vstupuje do našich konkrétnych túžob a usiluje sa ich očistiť*, aby nás naša túžba byť šťastní **tu** viedla k túžbe byť šťastní **tam**. Aby sme sa neuspokojili dosahovaním prirodzených cieľov, ale pri napĺňaní našich túžob videli „za“ – aby to, čo je navonok čisto pozemské, prenikalo do nebeského kráľovstva. Ako príklad mi prichádza na um upratovanie bytu – robím si poriadok navonok, aby som mal poriadok v srdci, ale tiež aby som raz vo večnosti na to upratovanie spomínal ako na budovanie nebeského kráľovstva.

Čnosť nádeje ochraňuje pred malomyselnosťou. Stačí si pozrieť oblasť politiky, nech sme už na ktorejkoľvek strane politického spektra – akosi je málo svetla v tme. A práve božská čnosť nádeje nám umožňuje byť nad všetkým, čo by nás chcelo zadupať či znechutiť. A netýka sa to len politiky. Už obyčajné čakanie u lekára nás môže oberať o radosť zo života, o schopnosť vidieť svet Božími očami...

Čnosť nádeje je oporou vo chvíľach opustenosti. Opustenosť nie je doménou starých ľudí. Viem si veľmi dobre predstaviť opustenosť kňaza, ktorý večer prichádza na faru, kde ho nik nečaká... Alebo opustenosť politika, ktorý sa usiluje konať čestne a spravodlivo. Či opustenosť tínedžera, ktorý si myslí, že mu nik nerozumie. V tých všetkých situáciách je nám k dispozícii božská čnosť nádeje, ktorá dáva zmysel – nadprirodzený, božský – tomu, čo práve prežívame.

Nádej rozširuje srdce v očakávaní večnej blaženosti. Do rozšíreného srdca sa viac zmestí. Ak na nádej zabudnem, vidím často len seba a svoj problém. Ak nádej – ako čnosť – v sebe pestujem, rozvíjam, začínam vidieť aj svet okolo seba a postupne nadobúdam schopnosť mať čas pre ľudí, zapájať sa do aktivít, ktoré naplňajú potreby núdznych (to nemusia byť chudobní ľudia).

Čnosť nádeje vzbudzuje nadšenie, ktoré chráni pred egoizmom. Lebo nadšenie má v sebe schopnosť množiť sa – aby aj ľudia okolo mňa prežívali moje nadšenie. Ak sa o svoju nádej delím, moje nadšenie pre nebo sa prenáša na iných a vzniká spoločenstvo, ktoré spolu kráča po zemi, ale srdcom a zmýšľaním je v nebi. A to sa prenáša do konania – pomáhame ďalším zvládať ich problémy, aby sa mohli radosť s nami.

Vidíte v takomto uvažovaní napredovanie? Začínam deň túžbou byť šťastný (napríklad ustlaním postele ☺), no končím ho spoločnou radosťou ľudí, ktorí sa „nakazili“ mojou nádejou. Nádej ma teda učí dúfať, že Boh je so mnou – s nami v každej chvíli a každej situácii. Dnes. Ak bude „zajtra“, tak znovu budem svoju nádej zveľaďovať v tom novom „dnes“ v spoločenstve s inými ľuďmi.

Evanjelium o pokúšaní Ježiša na púšti (Lk 4, 1 – 13) je pre nás dobrým príkladom toho, ako svoju nádej zveľaďovať v konkrétnych situáciách a rozhodovaniach. Zlý k Ježišovi prišiel predpokladajúc, že vyhladnutého, smädného a pôstom oslabeného človeka ľahko „ukecá“. Ale nerátal s tým, že Ježiš má svoje srdce upriamené na nebo, že jeho nádej je ukotvená u Otca. Keď mu zlý ponúka chlieb, bohatstvo, moc a slávu, keď ho vyzýva „testovať“ dobrotu Boha, naráža na pevnú skalu Ježišovej dôvery v Boha – postavenej na Svätom písme! Diablov útok smeruje na prirodzené túžby človeka – byť nasýtený, mať sa dobre, mať moc, byť uznávaný. Nie sú to zlé túžby. Ale ak sa pre človeka stane cieľom ich napĺňanie bez pohľadu na večnosť, tak ho zničia.

Ježiš aj ako človek vedel, o čo diablove ide, preto jeho pokúšenia jednoznačne odmietol. Mal stále na zreteli, že chce uskutočniť dielo spásy. Mal oči upreté na cieľ.

Áno, sú chvíle, keď nádej, že Boh je s nami, prežívame ľahko, priam to cítime. No sú situácie, keď je to náročné, keď prežívame pocit opustenosti Bohom.

Je dobré vtedy pozrieť sa na Ježiša – pri pokúšaní, v Getsemany, na kríži. Ježiš nám bol podobný aj pocite opustenosti. Čo vtedy robí? Volá k Bohu, modlí sa. Je s ním, je v ňom. A tak, hoci v tých ťažkých situáciách neprežívame či nevidíme, že Boh je s nami, nádej, že je s nami, máme. Veď to sľúbil!

Aplikácia

Ako pútnici nádeje máme tak každý deň možnosť rásť v nádeji. V každodenných udalostiach, pri uskutočňovaní svojich plánov i pri ich nečakaných a náhlych zmenách nás srdce a myseľ upriamené na večnosť povedú k tomu, že nás temnota sveta, jeho nepredvídateľnosť a neraz aj zloba nezničí, ale upevní v radosťnom očakávaní. Lebo Ježiš príde. Možno dnes.

V biblických textoch tejto katechézy sú spomínané situácie, v ktorých bolo potrebné svoju nádej prejavíť – nádej totiž možno definovať ako vieru v akcii. Ak sú v tvojom živote podobné situácie, prejav v nich svoju nádej najprv v modlitbe, potom konkrétnym konaním.

Napríklad: Pre ťažké chvíle si osvoj postoj žalmistu: Nevieť si rady, ale dôverujem Bohu, že bude so mnou. Môžeš to vyjadriť modlitbou: „*Pane, buď so mnou v mojich skúškach.*“ Potom konaj v nádeji a kráčaj hoci aj „*po vretenici a po zmiji*“. A ak bude treba, možno aj „*leva i draka rozšliapeš*“. Možno aj ty, hoci netrpíš prebytkom, naložíš kôš plodmi svojej práce a v Pôstnom období sa o ne podelíš s tými, ktorí majú menej ako ty. A možno to nebude kôš, ale sebazápor, zrieknutie sa materiálnych drobností a ušetrenými peniazmi pomôžeš deťom, ktoré žijú v extrémnej chudobe, nasýtiť sa. Či zrieknutie sa času a venovanie ho tomu, koho vidíš, že ho potrebuje.

V nasledujúcom týždni pridajte k svojej modlitbe chválospevy, ktoré nájdete v pracovnom liste, ktorý nájdete na našej internetovej stránke. Všimnite si, že všetky sa začínajú slovami „*Nech je zvelebený*“. Nádej sa odvoláva na Božie diela, spomínané v uvedených textoch, dvíha nás nad to, čo je na zemi, dodáva novú perspektívu a ukazuje nám Božie konanie. Nádej nám umožňuje zvelebovať Boha, hoci sa na to nemusíme cítiť...

Téma budúcej katechézy bude: **Dúfame, že zvládneme všetko – ak treba, aj vyliat' krv pre vieru.**

Katechézy o nádeji

Pracovný list / I. Máme nádej, že Boh je s nami v každej chvíli a každej situácii

„Čnosť nádeje zodpovedá túžbe po šťastí, ktorú Boh vložil do srdca každého človeka; osvojuje si očakávania, ktoré podnecujú činnosť ľudí; očisťuje tieto očakávania, aby ich zamerala na nebeské kráľovstvo; ochraňuje pred malomyselnosťou; je oporou vo chvíľach opustenosti; rozširuje srdce v očakávaní večnej blaženosti. Nadšenie vzbudené nádejou chráni pred egoizmom a vedie k radosti z kresťanskej lásky.“ (KKC 1818)

Ako pútnici nádeje máme tak každý deň možnosť rásť v nádeji. V každodenných udalostiach, pri uskutočňovaní svojich plánov i pri ich nečakaných a náhlych zmenách nás srdce a myseľ upriamené na večnosť povedú k tomu, že nás temnota sveta, jeho nepredvídateľnosť a neraz aj zloba nezničí, ale upevní v radostnom očakávaní. Lebo Ježiš príde. Možno dnes.

V biblických textoch tejto katechézy sú spomínané situácie, v ktorých bolo potrebné svoju nádej prejavíť – nádej totiž možno definovať ako vieru v akcii. Ak sú v tvojom živote podobné situácie, prejav v nich svoju nádej najprv v modlitbe, potom konkrétnym konaním.

Napríklad: V ťažkej situácii nereptaj akoby nebolo východiska. Osvoj si postoj žalmistu: Nevieť si rady, ale dôverujem Bohu, že bude so mnou. Môžeš to vyjadriť modlitbou: „*Pane, buď so mnou v mojich skúškach.*“ Potom konaj v nádeji a kráčaj hoci aj „*po vretenici a po zmiji*“. A ak bude treba, možno aj „*leva i draka rozšliapeš*“. Možno aj ty, hoci netrpíš prebytkom, naložíš kôš plodmi svojej práce a v Pôstnom období sa o ne podelíš s tými, ktorí majú menej ako ty. A možno to nebude kôš, ale dodávka s dekami, liekmi alebo potravinami, ktorú pošlete spolu ako farnosť bratom a sestram napríklad na Ukrajinu.

Úloha

V nasledujúcom týždni pridajte k svojej modlitbe chválospevy *Lk 1, 68 – 79; Ef 1, 3 – 14; 2 Kor 1, 3 – 7; 1 Pt 1, 3 – 9*; každý deň jeden, alebo aspoň jeho časť. Všimnite si, že všetky sa začínajú slovami „*Nech je zvelebený*“. Nádej nás dvíha nad to, čo je na zemi, dodáva novú perspektívu a ukazuje nám Božie konanie. Nádej nám umožňuje zvelebovať Boha, hoci sa na to nemusíme cítiť...